

Előfizetési díj
Vidékre postán vagy helyben házhoz
hordva:
Egész évre 12 frt.
Félévre 6 „
Negyedévre 3 „
Egy hóra 1 „
Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott girmond sor ára 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen-
stein és Vogler (Neuer Markt 11).
Pesten: Lang Leopold (Erzsebet-ter 9. sz.)

Nyitltéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

A

„KELET“

politikai és közgazd. napilap
negyedik félévi folyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgaima és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t előfizetők méltó igényei kielégíttessenek.

Előfizetési árak maradnak a régiek:

Jul.—decz. félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Jul.—sept. negyd. 3 frt. Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben olesó könyvek megszerzése által, a „K e l e t“ előfizetői részesülnek.

A „KELET“ kiadóhivatala.

A jövő országgyűlésen...

(M. A.) „Egészen légből kapott, s minden alapot nélküli követelése az a Deák-pártnak, hogy az új választások incidenséből mondjon le a baloldali a közjogi kérdések vitatásáról.“ Ezeket mondja legutóbbi számában Tisza Kálmán leibjournalja, az „Ellenőr.“

Nyilatkozatában megerősítését látjuk azon aggodalmunknak, hogy az ellenzék a jövő országgyűlésen ismét felemeli lomtárba illő régi zászlaját, melyhez annyira szomorú emlék nem köve; hogy e párt „megfogva bár, de törve nem,“ megtrikult soraival isharcolni fogja az erőteljes korában oly eredménytelenül folytatott harcot; hogy a közjogi viták beláthatatlanul hosszú sorának sivar meddősege ismét leoszoritandja a parlamenti alkotás teréről legszébb, legüdvösb eredményekkel kecsegtető reform-terveink nagy részét.

Az ellenzék úgy látszik, már nem is cselekedhetik másként. Helyzetének, hamis positiójának fatalitása hozza magával azt, hogy az öntudatlanul megkezdett rossz uton öntudatosan is tovább haladjon. Ugy cselekszik e párt, mint a pille, mely még akkor is a gyerityaláng körül röpdés, midőn annak melege már

A

„KELET“ TÁRCZÁJA.

Egy ifju hős.

Zeyk Domokos, 1848/9-diki szabadságharcunk legderekabb bajnokainak egyike, kinek bár rövid, de babérral teljes élete volt.

Dalás termete, a testgyakorlat kiválóbb nemei által gondosan kifejett testi erő, ügyesség, szilárd akarat és vakmerő bátorsággal egyesült.

Az erdélyi ifjak harcoképességét oly érvényre emelte, hogy többen, kik való magyarellen politikai nézetek nyilvánítása miatt összeütközésbe jöven, párbajra hivatnak ki, Zeyk kardja elől jónak látták a Lajthántulra menekülni.

Ily képességgel lelkesülten lépett a 48 diki magyar szabadságharc küzdterére, hol a „Mátyás huszárok“ nál mint főhadnagy s Bem tábornok vezérkarának egyik legelsőantabb segédtisztje szerepelt.

Hősies elszántságát maga Bem is bámulta, és oly nagyra becsülte, hogy sokszor dicsekvőleg hivatkozott arra; mert ő volt az öreg vezér gyakran nem kis veszélylyel járó redeleteinek legbiztosabb végrehajtója.

Többek közt a piski győzelem után február 9 és 10-ik közötti éjjel a hátra vonuló ellen sarkába egy magára azon megbízással indult el, hogy Padon és Szászvároson keresztül, Alvincz és a Maros mellett Limba felé jékélje ki: vajjon nincsenek-e az

szárnyait égeti, vagy mint a lejtőnek könnyelműen nekiiramodó, ki rohamos lépéseit még akkor sem tudja mérsékelni, midőn már tisztába jöhetett azoknak veszélyes következményei iránt.

Még csak imént, csak néhány nappal ezelőtt más hurokat pengetett az „Ellenőr.“ Egy új pártalakulást helyezett kilátásba a Lónyay-kabinetnek minden áron megbuktatása, és — ha szinte kizárólag Deák-pártiakból is — alkíftandó új kormány győzelemre segítése céljából. Combinatiójában — mi legalább — akkor sem láttunk egyebet az ellenzék folytonos vereségei által potencirozott harag és düh momentan kitörésénél. Ily tervnek, mely természetesen magával hozta volna minden közjogi vitakozás teljes mellőzését a parlamentben, az őszinteség higgadt hangján ajánlatba hozatala az önmegtagadásnak oly magas fokával leendett egyértelmű, a melyre felemelkedni az „Ellenőr“ és ellenzék vezérszemlelei aligha képesek. —

Az új párt, melyet előre is elneveztek a „becsületesek pártja“-nak, ma már eszméjében is el van ejtve. Mielőtt tulajdonképen megszülethetett volna, már megölte a praesumptiv szülő maga, az „Ellenőr“, midőn légből kapott-nak nevezé a Deák-párt azon kívánalmát, hogy a választások ötletéből mondjon le a baloldali a közjogi kérdések vitatásáról.

Igaz van Tisza Kálmán organumának: e kívánalom csakugyan „légből kapott.“ Ámde a lég, melyből a Deák-párt annak jogosultságát kapta, a nemzetnek, állami fejlődésünknek életető levegője. S a ki nem látja e légben a jeleket, a fejünk fölé tornyosuló felhők táborát; a ki nem hallja a menydörgésszerű érzhangot, melyen a befőzéshez közeledő választások alatt a népakarat e légen át nyilatkozott; a ki még most sem kapja meg e levegőből követendő politikájának vezérfonalát: annak vagy hiányosak érzékei, vagy természete olyan, mint a sivatag madarai, mely a fenyegető vesznek közepette homokba rejti el fejét, hogy ne lásson és ne halljon semmit sem.

Az ellenzék ismét ott készül kezdeni a dolgot, a hol a mult országgyűlésen elhagyta. A „becsületesek pártja“ meghalt, éljen a „közjogi vita!“

— Kossuth Lajos a h.-m. vásárhelyi választási elnökhöz egy levelet intézett, melyben kijelenti, hogy megválasztását nem fogadja el. A levél vég-sorai melyekben a választási elnököt erről értesíti, a következők: „Már több ízben kinyilatkoztattam, hogy én az 1867-diki közösügyes alkut jogtalannak és impolitikusnak is, veszélyterhesnek is itélve, azt

ellenségtől megszállyva s ágyuval járhatók-e az utak? honnét visszatérve, másnap délbe Lámkeréknél várja be az előnyomuló magyar sereget és tegyen jelentést.

Zeyk e nem kis nehézséggel és veszélylyel járó, pontosan teljesített eljárásról 11-én délbén már jelentést tett, miue következtében 12-én reggelre Bem táborával Bervére ment, honnan ismét Medgyesig kellett kémszemlét tartania, s észleleteiről 14-én Csánadon jelentést tenni: mit hősünk ismét pontosan teljesítvén, Bem 15-én reggel már Medgyesen volt.

Ezen erőszakolt fáradság azonban athletai erős termete dacára, annyira elgyengíté, hogy 48 óráig kellett ágyban pihennie.

A segésvári eset kivitele előtt ismét utban látjuk a rettenthetetlen bajnokot. Feladata volt most a Segesvár és Szeben között Musnán, Kiskapuson és Szeliindeken keresztül húzódó csatavonalat kémszemle alá venni.

Március 5-én indult el és 9-én reggel, épen midőn Bem az ujjonnan csak cselből áótt sánc és földmiveletet megvizsgálva, tábora felett szemlét tartott, jelenté, hogy az ellenséges érzelmű száz és oláh lakosságon kívül, egész Nagy-Csúrig semmi fegyveres ellenség sem látható; az ut ugyan, föl levén fakadva, sáros, mindamellett ágyuval is járható.

Midőn értesíté az öreg vezért, az meglepetve Zeyk jelentésén, megölette őt, és egy könyesepp gördült le komor arcán, mely az agyában megvillant új haditerv kihivetése feletti örömeinek nyilatkozata volt, és az öröm meg is termé gyümölcsöt; mert a hadi csel, mint tudjuk, teljesen sikerült.

A július 31-én vívott gyásos kimeneteli segésvári csata után, hol a bátor Skariatine muszka tábornok és sok fákó szinü muszka tiszt mellett az erdélyi sereg színe java borítá a csatátért, Bem biz-

a számkivetésből hazatérésre kapnak magamra nézve sem nem tekinthetem, sem el nem fogadhatom; mert elfogadásával oly fonák helyzetbe kerülnek melynek nem mondom elvállalásától, de csak eltűrésétől is, eszem, szívem, a velem született magyar s nem osztrák polgárjog becsbentartása, a hazafiui kötelesség eleven érzete, a hon jövődjének tekintete s a történelmi esélyek számbavételének őszöne eltíltanak. A legujabb időben nem csak semmi nem történt a mi e nézeteimet módosíthatná: ellenkezőleg minden a mi történt, történik olyan, hogy nézeteimben csak megerősödöm s különben is szilárd elhatározásomnak — ha lehetne — megszilárdulnia kellett. Bár mi nagyra becsüljem is tehát a vigasztaló emlékeztetést s (tekintve a körülményeket tagadhatlan politikai értelemmel is bíró) bizalmat, melylyel H. M.-Vásárhely választó polgárai megtiszteltnek, országgyűlési képviselésüket el nem fogadhatom. Nehogy választóim a törvényhozási részvételygyakorlatában hátramaradást szenvedjenek, sietek ez — úgy hiszem senki előtt nem váratlan — elhatározásom fölöl elnök urat ezennel tisztelettel értesíteni: miszerint az új képviselőválasztáshoz szükséges intézkedések a hatóság részéről haladéék nélkül megtehetőssenek.“

Tört cserepek.

(A tordai harcetről.)

A tordai választás példás, jobban mondva nem remélt rendben és csendben folyt le. Előre tudjuk, kinek fog ez érdemül betudatni. „A baloldali vezérei mérsékletének; azon komolyságnak, melyet a legfontosabb alkotmányos cselekvény megfontolása: gyakorol a hazafi kedélyre“ fogják kürtölni a baloldali közlönyei. Nem háborgatjuk ebbeli hitőkben. Szerintünk abban, hogy botrány, személyi bántalom nem történt, tehát a rend érdemében nagy része volt a jobboldal higgadt, óvatos magatartásának oroszlánrésze pedig a fegyveres katonaság jelenlétének. Kerültünk minden tüntetést, a mi provocalhattott vagy kanóca lehetett volna a gyűnyagokkal tétől talpig saturált ellenpártnak. Egyetlen zászló jeltűnk dicseksorozott nevével, tudatta a megyei s városi értelmesség által támogatott pártlétezését, míg a baliki felzászlózott banderiumokkal, harsogó zene mellett fényes processiókkal járták végig a város utcáit, vezették diadalmenetben a legegyszerűbb falusi csoportot is tanyájokra. Az egyik félénkséget, a másik erőszakolási szándékot vetett szemünkre a katonai fedezet felhívásáért. Hivatkozunk-e a multa? akkor is volt opposíció s voltak zajos, élénk választások, de nem emlékezünk vissza, hogy a közrend fentartására fegyveres erő kellett volna alkalmazni. Vélemény állott szemben véleménynyel, s az erősebb fél győzelmét a hazafi békekötés megújított frigye pecsételte meg. És miféle oppositio vagytok

ván szerencseosillagába, egy tervet gondolt ki; czélja lévén a meg nem menthetett gyásos napért véres bosszút állani!

Egy rövid parancsot intézett Zeykhez, ki néhány huszár kíséretében Keresztur irányában elszárgulda. Midőn a parancs végrehajtása után visszatért a veszélyben hátrahagyott vezérhez, észre vév, hogy Bem, ha a segésvári patakon keresztül mehet s kísérete a hidat az ellenség előtt csak néhány perczig is birtokában tartja, üldözői elől megmenekülhet.

De hasztalan! a hid az ellenségtől már el volt foglalva, gondolkozni nem volt idő; mert minden percznyi késedelem veszélyeztethetné a szeretett tábornok életét, ki kevés számból álló kíséretével (közöttük derék költőnk Petőfy) a hidon alul a patakon átgázolni készült, nyomba kísérve mindenütt a kozák lovasság által.

Zeyk látva e veszélyt, magát hősies halálra szánva, az üldöző kozákok elé száguld.

Néhány percz alatt a rettenthetlen hős hatalmas fringája villám csapásai alatt több sebesült mellett 7 kozák hullott el Lúders muszka tábornok és Van der Hayde osztrák-czredes szemök láttára, kik fényes kíséretökkel a helyszínére érkezvén, egészen meg voltak lepelve a bajnok vakmerőségén, ki az üldöző muszka sereg előnyomulását egy maga akadályozá.

Rettenthetlen feltűnő alakja, öltözete, kezében villogó hatalmas fringijának művésziesség forgatása kételkedést és bámulatot gerjesztének!

Hayde czredes közvetítése folytán, ki az előtte már régóta személyesen ismert hőst felismerte: a kozákok visszarendeltettek, mintegy sajnálva, hogy egy ily bátor vitéz végre is a reá özőnlő esenervész kozákoktól elejtessék.

ti? A ti érdemetek, hogy a 16-ik század felekezeti gyűlölségét pártgyűlölséggé változtatva, az erdélyi maroknyi magyarságot két ellenséges táborra mérgecsitették valameddig e veszélyessé vált irányt követítették az egymás ellen felhőszítottmagyar azidege-ael gúnyára s a civilisált világ sajnálatára legszebb alkotmányos jogát csak fegyveres fedezet mellett gyakorolhatja.

* * *

Tordamegye alsó kerületében földirati fekvésénél fogva választásoknál Torda város választói dominálják a helyzetet. Helyt levő, compact többséggel mindig azon pártnak kell többségre jutni, melyhez csatlakoznak. A 70 ezer lelket számláló választó kerület 3600 választójának egy harmada Torda város iparosai vagy nemesi joggal bíró, igen sok csak három szilvafás vagy épen szilvafátlan választókból telik ki. 9000 lélekre tehát 1200 választó esik, a mikor a megyei nagyobb és kisebb birtokosokra 2400. S minő távolságból jönnek vagy vezettetnek a megyeiak a választás székhelyére? Keletről 10, nyugatról csak nem 12 mérföldről, míg a katonai szervezettel bíró tordai baloldal, a félholt beteget is az urnához vezetheti. Világos tehát, hogy Tisza László most mint máskor is hagyassék bármely nagy minoritásban a megye által, kedves tordai polgárai által mindannyiszor követi trónra fog segítetténi. Azért szokott ő programbeszédeiben, beszámolásoknál nem a választó-kerületnek, hanem csak is kedves balpártjának referálni. Neki nincs választó-kerülete csak is baloldala, mely rá adja szavazatát. Ha van bátorsága pártfeleivel kezét fogva ott fenn, agyonbeszélni a majoritást, miért ne volna bátorsága lenni nagy uriason contemnálni a minoritást?

* * *

A választást megelőző nap trombita s dobszó mellett nagy látványos és hallványos baloldali gyűlés tartatott. Tárgya volt az ellenjelölt programjának feltranchirozása. Előmutatta és falatokra vagdalva szétszorta Tisza László. Felkapkodta, s lábaival széttaposta a sonverain nép. Még el se hangzotttak a Salamont elemető parentatio hangjai, ugyanazon órában megjelent a „Magyar Polgár“ban Kolozsvárt, s külön extrablattban is a historico-critikai értekezés s ugyanazon este már a baloldali hazafi szíve mellé, vagy párnája alá rejtve bűvös hatása mellett álmadhatta boldog hazafi álmait. Aztán mondja valaki, hogy a baloldal vezére nem korunk ezermestere, egy hamvaiból feltámadott politikai Bosco v. Philadelphia? Ajánljuk a finom lovagias eljárást mintaképül minden volt és leendő képviselőjelölteknek ajánljuk a műtanulmányt példányképül a Kislady társaságnak, Salamonnak, Gyulai Pálnak s velők egy huron pendülő nem is tudom mi obscenus néven lévő kormány criticusoknak.

* * *

E helyt azonban egy szakasz dzsizás lón egy százados vezénylete alatt kirendelve, Zeyk élve elfogatása végett.

A százados, egy jó külsejű, magas születésű férfiú, szakaszát illő távolságra felállítván, egy maga lovagolt szembe hősünkkel, kit francia nyelven udvariasan magadásra szólítván fel, biztosítá minden bántalmazások ellen.

De Zeyk tagadó választ adott, mire a két férfi kihívó állást vévén összecsapott. Zeyk kardjának egyetlen billentésével más irányba terelé a halálos vasat és úgy sujtott a támadó nyakára, hogy feje testének törzsétől 30 lépésnyire repült.

Erre az egész szakasz vad dühvel rontott a hősre, s egy percz alatt minden lándzsa, — minden kard ellene volt irányozva.

Néhány perczig tartott ezen aránytalan küzdelem, melyben sikerült hősünknek is még négyet a más világra küldeni, míg nem több halálos sebtől ellankadva balkezével előrántván pisztolyát, agyon lötte magát, s lehanyatlott lováról.

Eleste után Lúders és Hayde lovaiokról leszállva, gondolatban kezét szorítának a kimúlt derék bajnoknak.

Zeyk Domokos ezen önfeláldozó tette által Bem ugyan megmenekült; de az elveszett csata következtében, mint tudjuk, a haza is elveszett.

Hősünk ezen utolsó küzdelmét épen Hayde osztrák czredes, mint szemtanu elbeszélése után közzöljük, ki mint ellenség is méltó sajnálatát fejezé ki a nagyreményű bajnok ily kora elhunytá felett.

(Gy. P.)

A tordai baloldal katonai szervezettel rendezett tönör phalanx, melybe belépni ama mondat szerint „facile descensus averni,” kitérni bajos, bésoroztatni dicsőség, desztálai jobbra fordult meggyőződés után is, physical, s még inkább erkölcsi bátorság kellene hozzá, hogy ha a minden oldalról sarokba szorított voluntair birna vele. Jezsuita találta ki, s ha nem az, születve volt azzá lenni. A város kerületekre, ezek ismét szakaszokra, végül tizedekre osztatik be, kellő magasabb és alsóbb rangú vezérrel. Szabályai katonások, hitezkikkel Syllabus szerűek, a geszti, vagy ha tetszik a nagy-csáni gyár mintájára. Somogytól Kovásznáig esküsznek rájuk, tán nem árt a javából — vagy inkább a bolondjából — nehányat elrettentő példán, felemlíteni. „Baloldal anyyi, mint telivér hazafi; jobboldal anyyi, mint hazafülsz.” A jobboldal — élén Deák Ferenc — eladta a hazát, a nemzet vérével és pénzével hűtlenül sáfárkodik, „kormányá és miniszterei az állam vagyonán hiznak s gazemberek.” „Ugy tánczolkak, s tánczoltatják a magyart, a mint Bécsből fújják.” „Vasutakat, országotakat, csatornákat csak a jobboldaliak kapnak” „a drága sóval, dohánynyal, bélyeggel sat. csakis az övéiket hizlalják.” „A király jó, mindent megváltoztatna, de a jobboldal nem enged.” A Tiszák is jók, s minden jót tennének, ha az átkos jobboldal utjokban nem állna” sat. sat. — Csoda-e, ha az ily lelkiismeretlen módon felporozott nép józan esze végkép kifordul sarkából, ha hazáját, házát, vagyonát veszélyben képzelve, gyűlölettel telik el kormányá és a jobboldal irányában, s a capacitációt újabb eselnek tekintve élethalálra ragaszkodik ámitóhoz, kik szívét megmértelyezték, s fejét ijesztő agyrémekkel elkábították. Ime ezen az uton keresik s nyerik meg Tordán is a többséget. Mi hiányzik egyrészt ezek után mint, fegyver és riadó, hogy megreszkessen Byzantzium, azaz hogy a Bachénál gonoszabb (?) magyar kormány.

Bukuresti szemle.

A bukuresti konzuloknak, s azok közt a miénkek is, meggyűlt a bajok a Romanullal; ha t. i. hederitenének az ő mende-mondájára. Lássuk közelebbről a miüket érdeklőt.

„Cristopolu az ilfői 2-ik oszt. törvényszék elnöke a magyar konzul által letétetett, természetesen az igazság-ügyér közbenjárásával. Cristopolu nagy bünt követett el, mert egy nem tudjuk miféle magyart, a ki grófi czímet hord, elítélt azért, hogy kocsisát keményen megverte. A magyar az ülés ideje alatt újával fenyegette az elnököt, fenyegetvén, hogy kitéti hivatalából és bántalmazta az irnokot is. Ily előzmények után az elnök a bűnöst nem akarta kezességre kibocsátani, hanem börtönbe küldte. Jobban tett volna, ha a törvényszabta jogával élve, az insultáló 24 órára bezáratta volna s aztán kezessé mellett szabadon bocsátja. Az elnök eljárása a magyar előnyére volt, mégis a magyar konzul közbelépett és teljesítette a mit a magyar megjósolt.

A magyar szabad. Az elnök le van téve. A méltatlanság miatt megbirunk több részletet is elbeszélni. Így jajgat a Romanul, holott maga is jól tudja, miszerint kezesség mellett ki kel, hogy bocsássa a vádlottat az elnök s hogy egy utazót, ha csak kevésé is mivelt ember, románbörtönbe záratni valóságos földi pokol. Mintha látnám, mily büszke volt elnök ur, hogy egy magyar grófot románbörtönbe küldhetett. Na de jó kedve nem tartott sokáig. Valóban ideje is volt már, hogy a mi konzulunk is másképp lépjen fel e kis zsarnokok irányában, kik a törvény ürügye alatt üldözték hazánkfiat s aztán markokba nevettek. Mily sok magyar senyvedett azokba a román börtönökbe ennek előtte, erről e sorok írója igen sokat beszélhetne, de hagyjuk a multakat.

A magyarok után vagy még előtt, a Romanul azon zsidókat sorolja elő, a kiket a konzulok kiszabadítottak s mindenikre az a refrain, hogy a zsidók magokriselete türehetetlen. Önnek azonban mondanom sem kell, hogy bűnügyi esetekben a konzulok senkiért egy lépést sem tesznek, midőn arra veszik magokat, hogy föllépjenek, akkor ott azzal a bizonyossággal lépnek fel, hogy ártatlant védelmeznek.

Nem kevés figyelmet ébresztett itt egy kis francia röpirat, a mely Konstantinápolyban jelent meg az alatt, míg Kosztaforu ott időzött s így e röpiratot az ő nevével összekötöttébe hozzák. Sok kemény igazságot mond el főleg a moldovai zsidókról, de bármennyire ostorozza őket, végre beüsméri, a mit itt mindenki tud, hogy t. i. Moldva ma már csak névleg román föld, de valósággal a zsidók tulajdona s így a zsidók politikai és társadalmi állását itt többé mellőzni nem lehet. Hanem itt aztán meg is gyűl a baja Kosztaforunak a Romanullal, mert a vörösek, e hírhedt hazafiak, még hallani sem akarnak a zsidók sorsának megváltoztatásáról a mostani kormány alatt. Ezt a dicsőséget akkor szeretnék fenntartani, midőn ők jövedenek a kormányra, a mint 1866. is tenni akartak valamit, de egyébre nem mehettek, mint hogy a román deák Rozettit az akkori közokt. ministert megtették volt sakternek és egy hajnalban küldötték hozzá hat szépen felszalagozott fehér ludat, hogy vágja el a nyakukat. Aztán meg a szép új zsinagogát is leromboltatták.

A zsidó ügyen kívül nagy zajt ütnek ma a vörösek a nemzetiség miatt, mint a mely az újabb

védelmi törvény szerint többé nem áll a bel, hanem a hadügyér alatt. Floreszku hadügyér egy buzdító kiáltványt bocsátott a nemzetörökhöz, de a Romanul épen ebbe kapott bele s ugyancsak izgat, hogy a poigárok ébredjenek az az kezdenek el zavarogni. Minden eszközök csak célhoz vezetessen. De itt sem boldogulnak, mert Floreszku nem érti a tréfát s nem feleli, hogy ő volt a tábornok, midőn Kuzát meg-lepték; másodsor reá nem szedik.

Kosztaforu konstantinápolyi utjáról a kormánylapok azt tartják, miszerint nagy szolgálatot tett a hazának s ez világos, de a vörösek ép e miatt csak-hogy ki nem pukkannak. Szerintök bocsánat kérni ment a nagy vezérhez azért, mert az orosz konzult megbántotta. Ezt hiszi is a vöröspárt s szeretné ki-zsákmányolni, de a kormánylapok egy szót sem szólnak: a Kosztaforu — orosz konzullal összehörénésről. Ezt egyébaránt nem fárasztották volna Stámbulba.

A Pressa ez ügyben csak ennyit mond: „Kosztaforu minister hazajött Konstantinápolyból, a hol hazájának fontos szolgálatot tehetett. A minister ur missioja a Romanul minden csudája daczára sikerült. Persze ők szerették volna, hogy a zsidóügy miatt összebonyolodjunk. Aztán csudájokban már azt sem tudták mint beszélnek, tagadták a conferencia tervét, daczára, hogy mind a Monitor, mind a külföldi lapok emlegették. Ha a dolgok roszul fejlődtek volna, akkor ők hirdették volna a conferenciát, hogy mindent a kormányra hártítsanak. Mi és minden őszinte román — a vörösek nem őszinték — nem ohaítottuk, de biz a meg volt, hanem szerencsére elejtettük, mert hazánk jogai és igazsága ezt kívánta. Az orosz konzul megbántása tehát nem egyéb, mint vörös inventio. „A vöröseknek nem tetszik a békés fejlődés. Szeretnék ha mentől jobban összezavarodnának ügyeink, hogy a zavarosvizben halászhasznanak. Azonban Romániát isten védi, és a nemzet, a rágalmazók boszujára fentartja. A vörösek meghuhták a láрма harangot a bécsi kiállítás ellen is s kéri a hazafiakat, hogy ne vegyenek benne részt, ha Romániának mint independens országnak, nem adnak ott különhelyiséget Romania nem a törökprovincia. A kormány sietett megnyugtanni a felzavart kedélyeket s kijelenti, hogy még nincs felszólítva, de reményli, hogy külön helyet fog kapni Romania, másképpen nem fog résztvenni. A Romanul azonban — mondja a Pressa — árulkozik, hogy nincs hitelünk külföldön, hogy gazdát keresünk, hogy nem szervezünk bandákat, hogy nem veszünk össze a törökkel, nem gyújtjuk fel „Kelet”-et, mint 1868. hogy mutogassuk a világnak, miszerint nagyok vagyunk s értünk a póczegerek megégetéséhez és öldökléséhez.” A Pressa szerint pénzzel sem lehetne jobb lapot kapni, a ki úgy bírná rágalmazni Romániát, mint a Romanul teszi. Ezt persze a Romanul is mondja csaknem mindennap a Pressának. Valóban kedélyes egy polemia mindennap bekialtani egymás ablakán, hogy „te vagy az áruló, te vagy Ausztia-Magyarhon bérence!” Domuliori! sá vè fiè de bine; de mi ne éljünk vele!...

BELFÖLD.

B.-Hunyad, jul. 16-án.

(Műkedvelői előadás.)

A kolozsvári műkedvelők vasárnapi előadásukkal sokáig feledhetlen emléket hagynak a b.-hunyadi közönség szívében, hol városunk művészi hírt oly előnyösen mutatták be, hogy azt társas köreink is méltán irigylhetnének, főleg a „saison morte” ez egyhangú, kevés elszorodást nyújtó napjaiban. A derék vidéki város előkelő köreinek pártoló részvéte nem is hiányzott s a casinó termében 6 óra felé szép számú női és férfi közönség jelent meg, kik megelégedésüknek az előadás folyamában többször megújuló zajos tapsokban adtak kifejezést.

A felolvasás zenei, és szavallati részletek minden tekintetben művészi összhangba olvadtak, mindazonáltal az előadás legszebb sugarai Kohler fuvola és Trandaffi gyönyörű hegedű játékára esnek. Kerekkes Sámuel humoristicus költeménye: „Mégis mozog” pezsgő kedvre hangolá a közönség kedélyvilágát. A leszálló nap alkonsugarai tekintettek be a félig homályba borult terem ablakain, midőn a változatos műsor utolsó számára Zöld Ferenc „Nőkál-lása a családi életben” című értekezésére került a sor. A széles olvasottság és önálló gondolkozásról tanuskodó értekezés — kellemes, vonzó előadással párosulva igen kedvező fogadtatásra talált. Tollunk csak halvány körrajzban adhatja vissza a mesteri vonásokkal rajzolt képet, melynek keretében értekező a női nemet bemutatta.

„A nő nemcsak arra van teremve, hogy a férfiaknak tessenek; a férfi támogatása igazolja létét a társadalomban, adjuk vissza a nőt önönmagának, hogy a lelkébe oltott tehetségek üdvös irányban fejlődhesse ki. A nőnek egész élete folytonos alárendeltség; lényé nem a kéj utáni sovágás, hanem az áldozatteljes szeretet.

Az előadás alapeszméjét a női eszmény fejlődése képezte. A női eszmény tisztult fölfogásával a társadalom mindig magas polcra emelkedett, s midőn azt a férfi az orgiák sarába vonta, ugyanakkor a társadalom is iránytalanul aláhangyatlott. A női eszmény a megváltozó emberiség religiója, melyhez a férfi tisztelttel fog közeledni, hogy fölemelkedjék hozzá és eljőjön ama korszak, melyben a chinai (Inkiáo) eme mondata teljesül: hogy a nőt meg virág-

gal sem szabad megverni. E korban három temploma lesz az emberiségnek, egyik a tudományé, hol a férfi rideg keze bouczol, másik a művészet világa, harmadik a családi élet. Mind a három a nőta természeti és szellemi ellentétek kibékítő angyalául tünteti föl. Mind a három kép a férfi lelkének erkölcsi postulatuma.

Az első Ádám álma a paradicsomban, kinek szemei előtt megjelenik Éva rejtett szemérmével, üde ifjúságával.

A másik kép Phidias Galatheaia előtt, kérve az isteneket, öntenének lelket a hideg kőbe.

A harmadikban felolvasó saját anyjáról emlékezett meg, ki a forradalom alatt a székelyek borszuló fegyverének ellene testével védte a házánál menedéket keresett románokat.

„Anyám ez erkölcsi bátorsága és önzellen szeretete — mondá — volt és lesz talizmánom.” Föl-emlité káros befolyását Mózes könyve ama passusának: „és léssen a nő az ő urának szolgálója és engedelmeskedik neki.” bbón nem lát egyebet, mint a keleti despotizmus szentesítését. E törvény által az emberiség egyik felének milliója a másik fél rabszolgái lőnek. A chinai „Inkiáo” a nő a föld angyalának van nevezve s megbecsülhetetlen drága gyöngynek, kit ha büne volna is még virággal sem szabad megverni. S később Kinában rabszolgá lőn a nő, tanulnia tilos vala, lábát vaspántok közé verék, hogy házát soha el ne hagyja. És a szegény chinai nő csak egy babonával vigasztalhatja magát — hogy ha éhhalállal mulik ki — jutalmul férfiuá változik s így boszulja meg magát kínzóin. E babonának évenként igen sokan áldozatai. Indiában a Védák szerint Manu istenfégi erényekkel látta el a nőt, ki a világ hajnalának s a férfi hite oszlopának nevezte. S az ind társadalom oly boldog vala, hogy benne született! meg a paradicsom eszméje. Később leránták e magas polcra a nőt; ma a szegény ind nők oly szerencsétlenek, hogy tömegesen vetik magukat évenként a Jartagán vasut vonalán száguldo ke-rekek alá, hogy a férfi brutalitást kikerüljék. S a 250 milliónyi hindufaj ma az angol rabszolgája. A perzsa nőnek a házban trónja volt kezében lotusz virággal kormányozó a házi békét, osztályozó az aszszonyi tanácsot, mely minden tanács közt a legjobb. S később lovon szágulda a pusztákon zsinegen vonszoló a férj maga után a nőt, ki gyalog köhe-cselt mellette. Babiloniában a városok nemtője volt a nő, s később a Mithrának szentelt holdas éje-ken klerült férfiak káromolták az anyaméhet. S ma Babel hölgyeiről csak annyit tudunk, hogy szépek voltak, ösmérjük a köemlékek karczolatairól s ezeken is már csak a mámor serlegét nyújtják Balthazar királynak. Görögországban a nevelés tudományának mesterei valának az anyák. Itt minden nő a férfi védelmére számíthatott s hallálal büntették, ki egy nőn erőszakot tőn. Később Sparta szüzeiről erőszak tépte le a mirthus koszorút s török háremben senyvedtek el.

Eleintén Rómában a házi isteneknek gyűpontja volt a nő s kebléből sugaroztak ki a republikanus erények, Romát nem Romulus, hanem a sabini hölgyek alapították. Később aztán itt is játékszer lőn a nő — lábaihoz borultak, hogy később sárral dobálják.

Az utcákon elkergetett anyák foszlányokban kullogtak s ha gyermekeik oroszánokkal diszített aranyhintóban tavarepültek, nem volt szabad hozzájuk szólaniok. Sempronius konsul nejét elcsapá, mert egyszer otthon fátyol nélkül léle. Cato nejét szeszélyből Hortensius barátjának ajándékozta, s Ciceró a szép Terrentiát, ki száműzetéséből kimenté, elkergette, s midőn a gazdag Fulviának vagyonát elpazarolá, az utcán engedé ezt is koldalni.

Ez volt Rómában a divat; leszakítani a virágot a maga üdéségében — aztán elvetni. Értekező ezután a nő megváltásáról szólt, megemlékezve „Magdalá”-ról azt mondá, hogy csalódásának leg-többször rendkívüli nemes lénye az oka.

Végül a nőt úgy tünteté fel mint a jövőkor kultuszát. *)

KÜLFÖLD.

Kolozsvárt, jul. 18.

Német hivatalos lapok jelentik, hogy uralkodónkat berlini útjában a királyu is kísérei fogja számos herczeg- és miniszterrel.

A francia lapok már rég foglalkoznak e látogatással s önként értetődik, hogy rosz szemmel nézik azt; sajnálkoznak az osztrák-magyar birodalman, hogy Andrassy — Bismarck-járom alatt nyög. Azonban a francia lapok is elismerik, hogy egy szoros szövetségkötés lesz az at eredménye. A „Memoriel Diplomatique” azzal a nyilatkozattal lepte meg a közönséget, hogy e látogatás célja biztosítani az osztrák-magyar birodalom állását keleten, miben — fájdalommal teszi hozzá — Italia is egyetért. Anglia pedig Poroszországot is hozzá fűzik; szóval a látogatás terve előhírnökökként egész seregét bocsátotta ki a szövetségi tervezeteknek. A sok hírből természetesen csak különbségei miatt is sokat meg fogunk csafolni a tények, de egy szoros

*) T. tudósítok kivonatos ismertetéséből úgy tetszik nekünk, mintha Zöld ur felolvasásának nagy részét Julius Pederzani „de Frenen” című könyvében már egyszer olvastuk volna. Szerk.

szövetség létrejöttét Európa békéje várva óhajtja. Különbön Austria érzelmei rövid 7 év alatt roppant sokat változtak Poroszországot iránt; az egykori ellenségek ma egymást szerető testvérek; e körülmény legalább kicsiben hasonló következtetésre vezethető a francziákat illetőleg is, ha szomszédainknál nem a fajrokonság volna a rugó, a német dicsőség, a nagy német birodalom, mely tisztán láthatni, mint nagy mágnes vonzza magához a kis Ausztriát; mesterkéletlen jeleit látjuk ennek a nép kebelében, hol nem szerepel a hivatalos hizelgés; így például Hannoverben e hó 14-én lövész ünnepély volt, melyre 400 austriai érkezett, kik igen barátságosan fogadtattak; a diszmenetben számukra nagyszerű demonstratio történt, üdvözlő beszédek, toasztok, mindenütt lelkesetten hangsúlyozták Ausztia és Németország szoros csatlakozását.

Franciaországban, újabb nevezetes jelenség nélkül az új szerződés képezi a figyelem, a beszéd tárgyát. A németek iránti türelmes hangulat jeleként az Ardenes megye főnökének körlevelét hozzák a lapok, melyből mi is kiemeljük a következőket:

„Nyugtassák meg a kormányzásuk alatt levő községet, melyeket a szerződés határozatai első pillanatban fölizgathatnak. Világosítsák fel a népet, hogy a német katonák nem szállásoltatnak be a lakosság terhére, hanem barakkokban helyeztetnek el. Hozzá kell még tennem, hogy a bajor csapatok szokott fegyelmés a méltányosság ama szelleme, melyet e csapatok tisztjei a departementokban mindig mutattak könnyebbé teszi ránk néve a foglalás elviselését. A kormány továbbá az új szerződés záradékát érvényesíteni akarja, mely záradék szerint a megelőző fizetést a megelőző kiürítés fogja követni. A köztársaság elnöke el van határozva, semmi fáradságtól vissza nem riadni, a hogy franciaia terület kiürítését lehető gyorsan végrehajthassa, s a pénz, melyet Franciaország gazdagsága s hazafisága bőségesen rendelkezésre fog állítani, lehetővé fogja tenni e várva várt cél gyors elérését. 6 hó alatt az Ardenes és Voges, s 1 év alatt az utolsó két departement, Belforttal együtt ki fog ürítettetni. Ezen reményeket, önök uraim, nem ugyan mint feltétlen igazságokat, hanem mint valószínűen megtörténendőket terjeszthetik környezetükben, mint olyanokat, melyek kimondására én fölhatalmazást nyertem.”

Az angol parlament csekélyebb fontosságú ügyekkel foglalkozik. Spanyolországban Amadeo trónja ma sem elég szilárd; az országban fellobban a lázadás; a carlista elszort csapatok itt-ott nagyobb károkat okoznak. Olaszország a könnyen bekövetkező pápaválasztás körülményeivel foglalkozik, melyben hir szerint az európai uralkodók részt kívánnak venni. Északamerikában elnökválasztási mozgalom foly; a Grant és Greeley feletti küzdelem két politikai irány, a centralismus és foederalismus küzdelme. Oroszország hallgat mint az igás barom. A lapok közelebbről nagy összeesküvés hírt hozták, melynek célja alkotmányserzés lett volna, s a cári udvarban uralkodó családból is vettek volna részt benne, de további eredményről hallgat a krónika: az absolutismus nagy kineve a titok.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Pesten jul. 18. 9 ó. 4) p. d. e.
Arkezett 18. 10 ó. 25 p. d. e.

Eddig megválasztatott 376 képviselő; közülök 237 deákparti, 139 ellenzéki; Deákpart nyert 53, veszített 27 kerületet.

Lónyai felhívására a horváth regnicolaris deputacio megkezdé előmunkálatait, melyek augustus 18-án befejeztetnek. Ez időre váratik Lónyai Zágrábba.

Királyunk szeptember 6-án érkezik Berlinbe; a diplomaták közül csak Andrassy kísérendi.

A pápa gyengélkedik; állítólag a jezsuiták üzelméi reábirnak, hogy Olaszországból távozzék.

Andrassy állítólag a Németországból bényomult jezsuiták kitiltását ajánlá.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, julius 18.

— Városi képviseletünk tegnapi ülésének nevezetesebb tárgyai közül megemlítjük a redoutenak f. évi október 1-sőétől újabb 3 évre való kiadását, a mézszáros társulat folyamodását az 1870-dik évrben be nem szedett és a pénzügyi hatóságtól követelt accise — illeték elengedését, a sétatér porondoztatását. A gyűlés legérdekesebb és legfontosabb tárgyát azonban a IV-dik szakosztály jelentése képezte. A szakosztály mindenkéltől arra kéri a városi képviseletet, engedné meg az önkéntes tűzoltó egyeslet felállítását és tekintve a város egyáltalában meg nem felelő tűzoltó gépeit és szerelvényeit, cél-szerű szivatjuk és egyéb szükséges oltószerek beszerzésére 6500 frtot utalványozzon, végre egy a piaczi templom tornyában berendezendő toronyórszoba létesítése végett tegye magát a r. k. parochiával érintkezésbe. Örömmel cénstálhatjuk, hogy képviselünk érdemes tagjai egytől egyig elismerték az

